

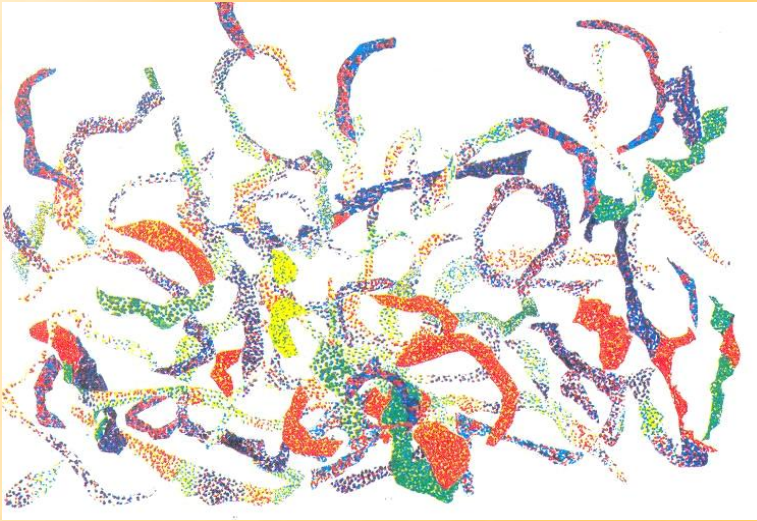
**ODSJEK ZA STUDIJ MOTORIČKIH POREMEĆAJA,
KRONIČNIH BOLESTI I ART-TERAPIJE**
Department for the Studies of the Motoric Disturbances, Chronic
Diseases and Art therapies
Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences
UNIVERSITY OF ZAGREB

**“PRAKTIKUM IZ KREATIVNE
TERAPIJE II ”**

**FIZIKALNA, PSIHOFIZIOLOŠKA
I SIMBOLIČKA SVOJSTVA BOJE**

A) FIZIKALNA SVOJSTVA BOJE

BOJA

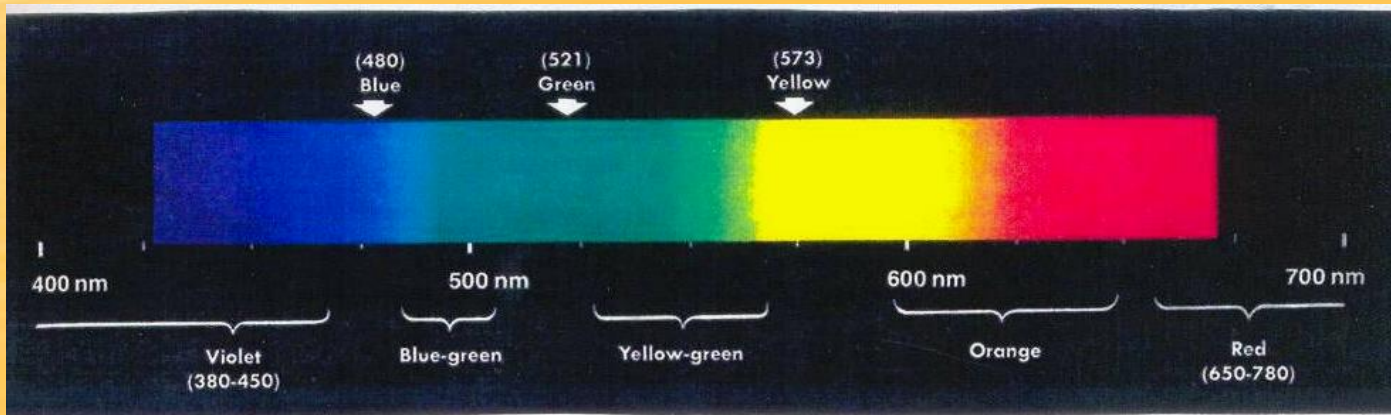
osjećaj koji u oku stvara svjetlost emitirana iz nekog izvora ili reflektirana od površine nekog tijela

- svjetlost - elektromagnetski valovi određenih frekvencija titraja

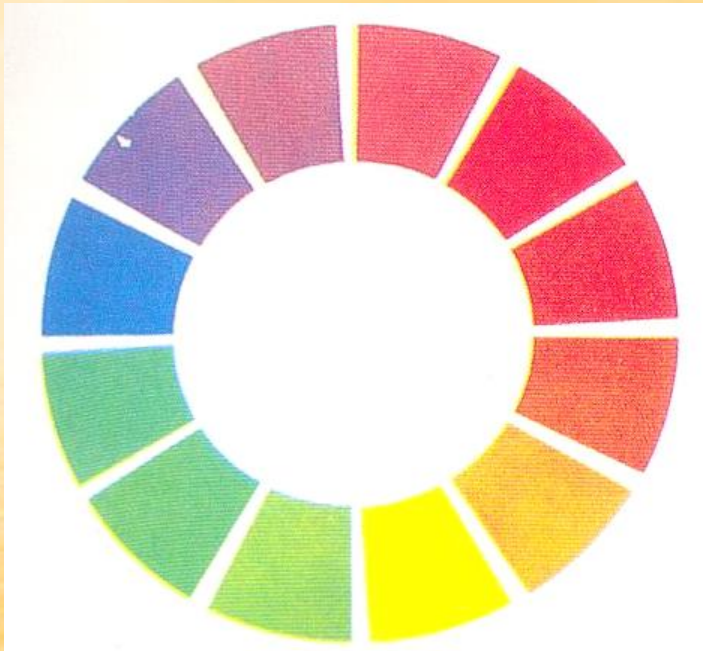
frekvencija titraja od 400 – 700 nm – boje sunčevog spektra

crvena, narandžasta, žuta, žutozeleno, zelena, zelenoplava, plava, indigo, ljubičasta

1. KROMATSKA SVOJSTVA BOJA

Krug čistih boja

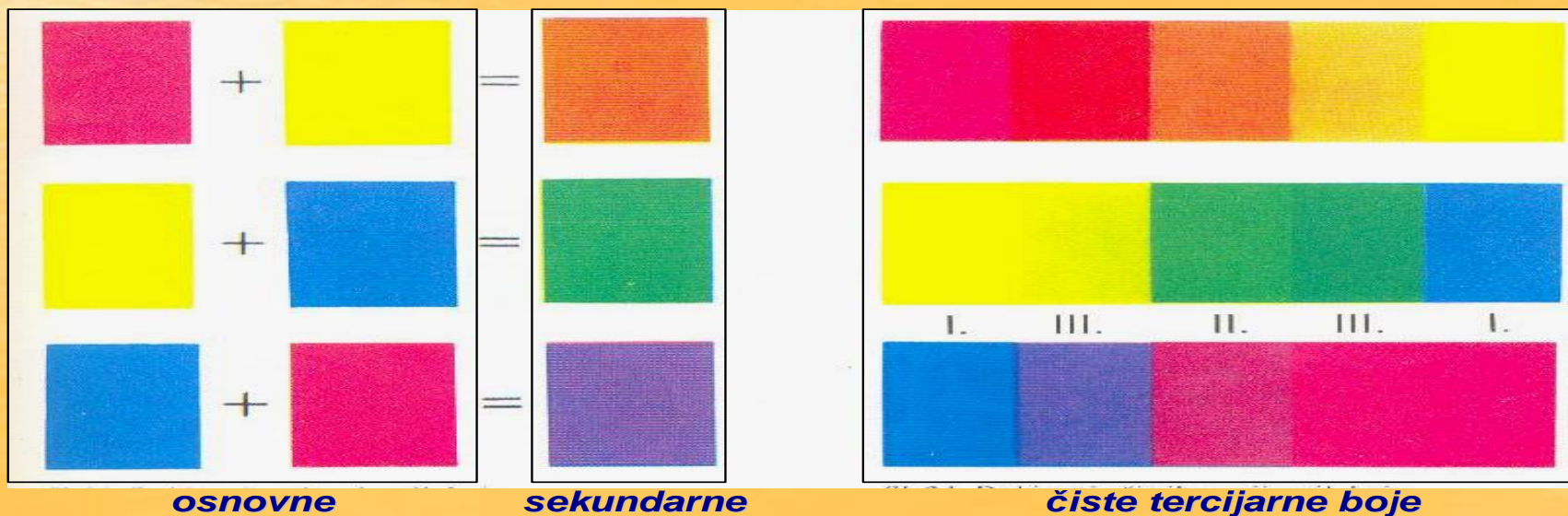
(njem. fizičar W. Ostwald –
«Farbenlehre» 1918.-1923.)

- a) šarene ili kromatske
- sve boje sunčeva spektra -

- b) nešarene (neutralne ili akromat
– crna, bijela, siva –

PODJELA BOJA PREMA KROMATSKIM SVOJSTVIMA

<p>Osnovne (primarne) boje boje I reda, praboje</p>	<p>crvena, plava, žuta</p>
<p>Sekundarne boje boje II reda</p>	<p>crvena i žuta – narandžasta žuta i plava – zelena plava i crvena – ljubičasta</p> <p><u>komplementarne boje</u> ↓ - odnos osnovne i sekundarne boje u kojoj osnovna ne sudjeluje - (crveno-zeleno, žuto-ljubičasto, plavo-narandžasto)</p>
<p>Tercijarne boje boje III reda</p>	<p>Tercijarno čiste boje → osnovna i sekundarna boja</p> <p>Tercijarno neutralne boje → osnovna i komplementarna boja (smeđa, smeđezelena, ljubičastosmeđa...)</p>

osnovne

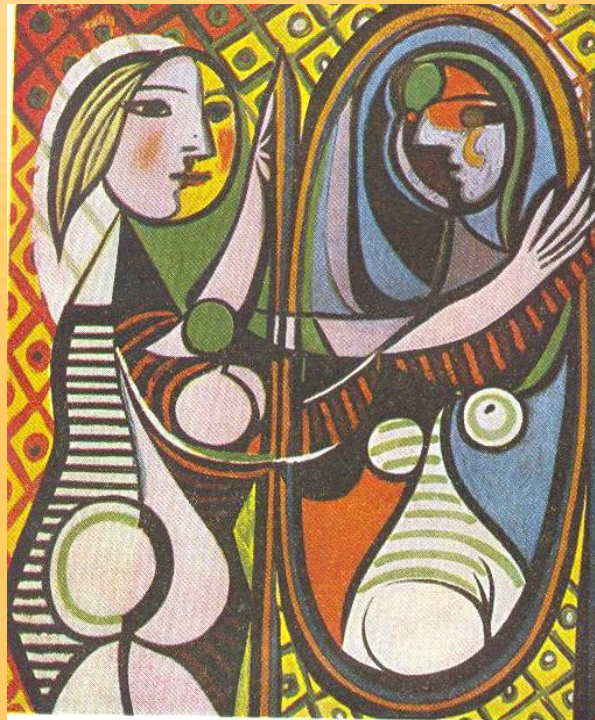
sekundarne

čiste tercijarne boje

2. TONSKA SVOJSTVA BOJA

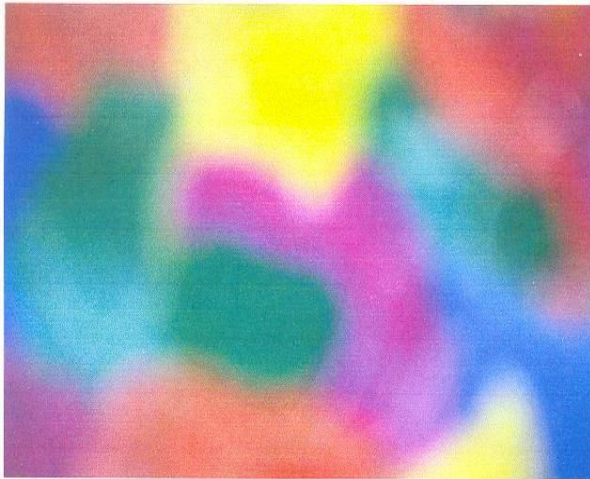
- količina svjetlosti u boji -

- a) **AKROMATSKI TONOVI** – mješanje bijele i crne boje
– sve nijanse sive boje
- b) **SVIJETLI KROMATSKI TONOVI** – mješanje čiste boje s bijelom
- c) **ZAGASITI KROMATSKI TONOVI** – mješanje čiste boje s crnom
- d) **MUTNI KROMATSKI TONOVI** – mješanje čiste boje sa sivom

Picasso: Kompozicija

B) PSIHOFIZIOLOŠKA SVOJSTVA BOJA

Odražavajući duboku razinu arhetipova, boje nam se javljaju kao raskršća na kojima se susreću umjetnost, religija, nauka, filozofija...

One označuju smisao fizičkih energija kao moralnih energija. One stvaraju most između fizike i metafizike, prirode i božanskog

R. L. Rousseau, La Lumiere

PSIHOFIZIOLOŠKA INTERAKCIJA TIJEKOM PERCEPCIJE BOJE

IMPRESIJA

EKSPRESIJA

fizikalne karakteristike boje

osjetilnost / percepcija

fiziološke reakcije / emocije

imaginacija - predodžba – simbol

sinestezija

estetski doživljaj

POVEZANOST FIZIKALNOG SVOJSTVO BOJE I IDEOAFEKTIVNIH KONOTACIJA

KONTRAST TOPLO – HLADNO

BOJE		IDEOAFEKTIVNA KONOTACIJA
TOPLE BOJE	žuta, narandžasta, crvena	sunčano, blisko, uzbuđujuće, toplo, teško, suho, zemljano
HLADNE BOJE	zelena, plava, ljubičasta	sjenovito, daleko, hladno, umirujuće, lagano, vlažno, nebesko

Ideoafektivni doživljaj boje

temelji se na osnovi analogija s prirodnim pojavama i zakonitostima
(*krv, vatra, sunce, nebo, more...*),
kao i na tjelesnom iskustvu uzrokovanom promjenama
u radu autonomnog nervnog sustava

Tople boje – poticanje *s i m p a t i č k o g* nervnog sustava

Hladne boje – poticanje *p a r a s i m p a t i č k o g* nervnog sustava
(*krvni tlak, disanje, cirkulacija, puls, tonička napetost, hormonski status, ...*)

e m o c i o n a l n o i s k u s t v o

(*smirenost, uzbuđenje, radost, tuga, ljutnja, opuštenost, nemir, agresivnost, blagost, strast, bol...*)

C) SIMBOLIČKA SVOJSTVA BOJA

B O J A – bespojmovna, meditativna,
asocijativna, transcendentna...

ESTETSKO ISKUSTVO

poticanje arhetipskih predodžbi, mentalnih slika, sinestezija,
spontanog izražavanje, divergentnog mišljenja...

SIMBOLIČKI KARAKTER BOJA

određen prirodnim analogijama, fiziološkim reakcijama,
društveno-kulturnim kontekstom i individualnim iskustvom

BOJE	NEKA SIMBOLIČKA ZNAČENJA
Crvena	Radost, ljubav, veselje, strast, život, inicijativa ...
Plava	Beskonačnost, istina, tišina, besmrtnost, nebesko,
Zelena	Mir, vjera, nada, smirenost, obožavanje, ravnoteža...
Ljubičasta	Promišljanje, pokora, strpljenje, dobrota...
Narandasta	Plodnost, sjaj, bogatstvo...
Žuta	Znanje, duhovnost, razum, svjetlost, vječnost...
Bijela	Čistoća, red, jedinstvo, nevinost, istina, poštenje...
Siva	Dosada, starost, disciplina...
Crna	Žalost, tajanstvenost, dostojanstvo, briga, nesreća...

D) NEKE MOGUĆNOSTI PRIMJENE BOJE U DIJAGNOSTIČKIM I TERAPIJSKIM UVJETIMA

1) BOJA KAO SAMOSTALNI MEDIJ -

slikanje bojama u cilju upoznavanja i doživljavanja
kromatskih, tonskih i kontrasnih svojstva boje
(*svijetlo – tamno, toplo – hladno, komplementarni kontrasti...*)

koncentracija, pažnja, mentalna organizacija, asocijativni mehanizmi,
imaginacija, ideoafektivni doživljaj...

2) BOJA KAO POSREDNI MEDIJ -

simultana primjena *boje / obojane svjetlosti*
i drugih medija (*glazba, pokret, glas, slika...*)
u cilju poticanje perceptivne i mentalne usmjerenosti, estetskog doživljaja,
divergentnog mišljenja, imaginacije, simboličkog izražavanja...

3) PRIMJENA BOJE U KVANTITATIVNOJ I KVALITATIVNOJ EVALUACIJI ODREĐENIH ASPEKATA DOŽIVLJAJA SEBE -

transfer osjećaja ugone i neugode, emocionalnih stanja i vrijednosnog
sustava... u prostor simboličkih i imaginativnih dimenzija boje u procesu
samoprocjene doživljaja sebe

4) TERAPIJA BOJOM – KROMOTERAPIJA

Kromoterapija (grč. kromos – boja)

- primjena obojane svjetlosti u cilju uklanjanja ili ublažavanja određenih psihofizičkih poremećaja

TEORIJSKE I FIZIKALNE OSNOVE KROMOTERAPIJE

fizikalne karakteristike boje (titraji određenih frekvencija)

frekvencija gibanja stanične strukture i metabolizam stanice

inhibiranje ili stimuliranje pojedinih organa i/ili organskih sustava u odnosu na optimalnu frekvenciju gibanja

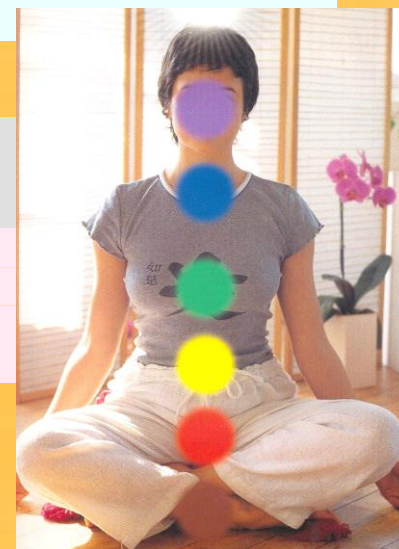
Primjer utjecaja pojedinih boja na određena patološka stanja organizma

PLAVA: tahikardija, upala grla i krajnika, besanica, glavobolja...

CRVENA: depresija, dišni problemi, stres, groznica, reumatizam...

ŽUTA: prehlada, diabetes, loša probava, depresija, umor...

ZELENA: hipertenzija, nesаница, razdražljivost, neuralgije...

Praktični dio predavanja:

Dijagnostička i terapijska uloga boje:

- Primjena oslikavanje mandale u povezanosti s različitim sadržajima emocionalnog iskustva
- Analiza odabira boja i induciranih varijabli

CILJ PRIMJENE BOJE U DIJAGNOSTICI I TERAPIJI

- induciranje introspekcije
- induciranje emocionalnih stanja i elemenata osobnog iskustva
- uvid u dominantne ili latentne sadržaje osobnog iskustva
- elaboracija

LITERATURA

1. Chevalier, I., Gheerbrant, A. (2007): *Rječnik simbola*, Jesenski i Turk, Zagreb.
2. Jakubin, M. (1999): *Osnove likovnog jezika i likovne tehnike*, Educa, Zagreb.
3. Prstačić, M., Martinec, R., Mišćević, S., Čepulić, M., (1991): *Posredni objekt u kreativnoj terapiji djeteta s malignim oboljenjem*. Defektologija, Vol. 28 (2), 17-32.
4. Trstenjak, A. (1987): *Čovjek i boje*, Nolit, Beograd.